

Herning
Kommune

Kvæst

Forebyggelseshandleplan Bilag

Bilag

Indsatskatalog

På baggrund af ønsket om en fremadrettet konkretisering af Herning Kommunes sundhedspolitik og forebyggelseshandleplan er indsatskataloget udarbejdet. Indsatskataloget er en konkret prioritering af tiltag og sætter dermed rammen om den foreløbige sundhedsindsats i Herning Kommune i perioden 2012-2014 samt for en perspektivering af sundhedsfremmeindsatsen i næste byrådsperiode.

Herning Kommunes forebyggelsesindsats fokuserer på at skabe en sammenhængende indsats på tværs af sektorer både patientrettede og borgerrettede tiltag. Der fokuseres desuden på tiltag, der har effekt i forhold til mental sundhed og KRAM-faktorerne, kost, rygning, alkohol og motion.

Hvor det er muligt, er der gjort rede for sparede udgifter.

Nedenfor er en oversigt over de forebyggelsesinitiativer, der kan arbejdes med i Herning Kommune. Før implementering skal der udarbejdes mere detaljerede projektbeskrivelser på prioriterede indsatser.

Tiltag: Kost og Motion

1. Sundhedskommunikation for børnehavebørn

Baggrund

Kun ca. hvert tredje danske barn spiser lidt frugt eller grønt dagligt, og mere end 80 % af børnene spiser for meget fedt og sukker. Dette er blot to blandt flere problemstillinger, som Hjerteforeningen arbejder med at løse ved "Edutainment", som er et nyt begreb, hvor underholdning og undervisning går hånd i hånd.

En tommelfingerregel gældende for stort set alle sundhedsbudskaber er, at løftede pegefingre ikke virker - snarere tværtimod. Børn og unge har ofte opfattelsen af, at de er udødelige, og at livstruende sygdomme som hjertesygdomme hører alderdommen til. Derfor tager Hjerteforeningen utraditionelle metoder i brug for at kommunikere sundhed til børnehavebørn, dette gøre ved et teaterstykke, "Rumlerikkerne i Slikbøvsens Land".

Teaterstykket engagerer og involverer børnene på et sprog, de kan forstå og i en ramme, som er underholdende. På den måde er det Hjerteforeningens målsætning at skærpe børnenes opmærksomhed og gøre det nemmere for dem at huske de vigtige budskaber om sundhed.

Teatret er indgangen til bevidsthed og kommunikation om sundhed, forestillingen rummer også de børn, som har svært at sidde stille, da børnene involveres i stykket.

Teaterforestillingen er direkte suppleret med "RumleTV", som er

	<p>et gratis netbaseret "edutainment"-univers. "RumleTV" vil bestå af film, musik, historier, samt børnenes egne indslag. Materialet er henvendt til børn i alderen 3-10 år, deres forældre, samt lærere og pædagoger. I kraft af børnenes medvirken og deltagelse på "RumleTV", involveres forældrene derved bringes sundheds- og trivseltemaet bragt helt hjem i familierne.</p> <p>Sundhedsteatret turnerer i hele Danmark og har spillet for 75.000 børn i 32 kommuner.</p>
Formål og forventet effekt	<p>Da vi ved, at man ved at følge Sundhedsstyrelsen og Fødevarestyrelsens anbefalinger om kost og motion vil være en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med sundhedskommunikationen være at få flere til at efterleve sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af sundhedskommunikationen vil blive målt gennem evalueringen af Børneboxen. Sundhedskommunikation til børn vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn. Sundhedsplejens indskolingsdata kan bruges.</p> <p>Der vil blive gjort en ekstra indsats for at sikre forestillinger i områder hvor der er større forekomst af socialt udsatte familier og børn.</p>
Indsats	<p>Rumleteater planlægger og afvikler forestillinger for børnehavebørn 3-6 år. Indsats vil have stor synergieffekt i forhold til, at "Børneboxen" i øjeblikket er ved at blive implementeret i alle Herning Kommunes børnehaver. Der planlægges forestillinger i de 40 eksisterende børnehaver i Herning Kommune.</p>
Økonomi	<p>En forestilling: 7.800,- + moms 40 forestillinger = 312.000,- Heraf bliver halvdelen efterfølgende refunderet idet "Rumleteater" er et egnsteater. I alt udgifter for kommunen:156.500,-</p>

2. Mere bevægelse i skolernes frikvarterer

Baggrund	<p>Danske børn er i dag langt mindre fysisk aktive end tidligere. Denne nedgang skyldes bl.a. stillesiddende aktiviteter som computer og TV og manglende transportmotion i form af cykel og gang, da mange børn i dag køres til skole i bil.</p> <p>Ved systematisk forøgelse af børnenes fysiske aktivitet ses der en klar effekt på den fysiske kapacitet og forskellige sundhedsvariable som f.eks. blodtryk, øget stresstærskel, mindsket risiko for</p>
-----------------	--

	<p>at udvikle kroniske sygdomme senere i livet, stærkere knoglemasse (der skal opbygges i barndommen gennem vægtbærende aktiviteter), mindsket risiko for overvægt m.m. Desuden ses der en sammenhæng mellem at børn, der er fysisk aktive, har større selvtillid og højere stresstærskel end inaktive børn, og børn, der bruger mere tid på fysisk aktivitet end gennemsnittet, klarer sig godt i de boglige fag. Her til kommer, at børn og unge i tillæg skal udvikle deres motoriske færdigheder gennem fysisk aktivitet.</p> <p>Sundhedsstyrelsens anbefalinger til fysisk aktivitet for børn og unge: Alle børn og unge under 18 år skal være fysisk aktive minimum 60 minutter om dagen og mindst to gange om ugen bør aktiviteterne være af høj intensitet af 20-30 minutters varighed.</p> <p>Alle skolebørn har idræt i skolen, men dette dækker ikke deres daglige behov for at bevæge sig, specielt da mange er passive efter endt skoletid. Derfor vil en indsats for at sikre mere fysisk aktivitet og bevægelse i skoledagens pauser have stor positiv indflydelse på barnet.</p> <p>Skolen er en naturlig arena for en indsats, da der allerede er rammer og tid til mere regelmæssig bevægelse i de faste pauser. Ved at forny mulighederne for forskellige bevægelseslege, og fysisk aktivitet i pauserne i løbet af skoledagen, er der mulighed for at aktivere både små og store børn og unge.</p> <p>Denne tilgang understøttes af de overordnede politiske målsætninger i Børn og Unge Forvaltningen, 2011 – 14: <i>”Der sættes fokus på sundhed ud fra en sundhedsfremmende synsvinkel. Sundhedsfremme tager udgangspunkt i den enkeltes resurse og understøtter ansvar for egen sundhed”</i>.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>At få mere bevægelse i alle skolebørns dagligdag ved at danne rammerne for mere fysisk aktivitet for alle klassetrin i skoledagens mange pauser. Da vi ved at man ved at følge Sundhedsstyrelsen og Fødevarestyrelsens anbefalinger om motion vil være en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med tiltaget være at få flere til at efterleve sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af mere bevægelse i skolerne vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn der ikke dyrker motion udenfor skoletiden da man også i tiltaget vil have fokus på at motiverer til mere motion udenfor skoletiden. Effekten vil som minimum måles i 9. klasses-undersøgelsen.</p> <p>Der vil blive gjort en ekstra indsats for at sikre tiltaget på skoler, hvor der er større forekomst af socialt udsatte familier og børn.</p> <p>Det forventes at effekten på sigt vil vise bedre indlæringssevne</p>

	blandt børnene. Hvis der findes ressourcer til en sådan måling, vil dette blive gjort.
Indsats	<p>Herning Kommune har i alt 42 skoler. Skolegårdenes legeredskaber og udstyr skal opgraderes, samt skoler, der ikke allerede har etableret legepatruljer, opfordres til at gøre det. Disse tiltag kan skabe rammerne for udfordrende muligheder for fysisk aktivitet i skoletidens pauser.</p> <p>Hver skole besøges af bevægelsesvejleder, som gennemgår og giver anbefalinger på de fysiske rammer og i dialog med skolens personale og elevråd at definere indholdet i tiltaget evt. i form af en legeboks med legeredskaber.</p> <p>Legeredskaberne udvælges og indkøbes efter alderstrin, motoriske behov og motivationsfaktorer, kvalitet, pris, plads m.m.</p> <p>Legeboksen kan evt. være en stor opbevaringskasse/boks med forskellige legeredskaber/-udstyr til alle klassetrin. Boksen vil stå i skolegården og låses af, når de sidste elever har fået fri. Dette giver eleverne adgang til legeudstyr m.m. hver dag og giver derfor mulighed for mere fysisk aktivitet hver dag hele året rundt.</p> <p>Indsatsen kræver: Individuelle besøg på alle skoler, Indkøb af bokse og hængelåse, Præsentation for skolerne, Dannelse af legepatruljer og Implementering på de enkelte skoler</p>
Økonomi	<p>Legebokse (gennemsnitlig 12.500,-/stk) 42525.500,- Efterfølgende år10.000,- Internt timeforbrug: 168 timer</p>

3. Mere bevægelse i fritidshjem og SFO

Baggrund	<p>De danske børn er i dag langt mindre fysisk aktive end tidligere. Denne nedgang skyldes flere ting, bl.a. stillesiddende aktiviteter som computer og TV og manglende transportmotion i form af cykel og gang, da mange børn i dag køres til skole i bil.</p> <p>Ved systematisk forøgelse af børnenes fysiske aktivitet ses der en klar effekt på den fysiske kapacitet og forskellige sundhedsvariabler som f.eks. blodtryk, øget stresstærskel, mindsket risiko for at udvikle kroniske sygdomme senere i livet, stærkere knoglemasse (der skal opbygges i barndommen gennem vægtbærende aktiviteter), mindsket risiko for overvægt m.m. Desuden ses der en sammenhæng mellem at børn, der er fysisk aktive, har større selvtillid og højere stresstærskel end inaktive børn, og børn, der bruger mere tid på fysisk aktivitet end gennemsnittet, klarer sig godt i de boglige fag. Her til kommer, at børn og unge i tillæg skal udvikle deres motoriske færdigheder gennem fysisk aktivitet.</p>
-----------------	---

	<p>Alle skolebørn har idræt i skolen, men dette dækker ikke deres daglige behov for at bevæge sig, specielt da mange er passive efter endt skoletid. Derfor vil en indsats, der er med til at sikre mere fysisk aktivitet og bevægelse i dagligdagen, have stor positiv indflydelse på børnene.</p> <p>Mere end 95 % af alle børn fra 0. til 4. klasse i Herning Kommune går i fritidshjem eller SFO, som derfor er en naturlig arena for en bevægelsesindsats, hvor der er mulighed for at skabe rammer og indhold til bedre bevægelsesvaner for barnet. Forventningen er, at indsatsen kan grundlægge gode vaner, som forhåbentlig vil kunne fastholdes, når børnene bliver ældre og ligeledes motivere til deltagelse i idrætsforeninger.</p> <p>DGI har kompetencer og gode erfaringer med at skabe mere bevægelse i fritidshjem og SFO'er med en tilgang, som er baseret på mulighederne i den enkelte institution og hos medarbejder- og børnegruppen.</p> <p>Denne tilgang understøttes af de overordnede politiske målsætninger i Børn og Unge Forvaltningen, 2011 – 14: <i>"Der sættes fokus på sundhed ud fra en sundhedsfremmende synsvinkel. Sundhedsfremme tager udgangspunkt i den enkeltes resurse og understøtter ansvar for egen sundhed"</i>.</p> <p>Herning Kommune har 47 fritidshjem og 8 SFO'er med ca. 2-3 medarbejdere hvert sted, i alt ca. 143 medarbejdere. Desuden anbefales det, at relevante lokale interessenter involveres, hvilket kunne være den lokale idrætsforening, aktive pensionister eller andre.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>At skabe mere bevægelse i dagligdagen for børn på 0. – 3. klassetrin ved at skabe udfordrende muligheder for fysisk aktivitet i fritidshjem og SFO. Samtidig skal projektet stimulere barnets sundhed og bidrage til at udvikle engagerende fællesskaber. Da vi ved at der ved at følge Sundhedsstyrelsens anbefalinger om motion vil være en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med tiltaget være at få flere børn til at efterleve Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af mere bevægelse i fra 0.- 3. klassetrin vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn der ikke dyrker motion udenfor skoletiden da man også i tiltaget vil have fokus på at motiverer til mere motion udenfor skolen. Effekten skal evalueres i projektet ved udarbejdelse af aktivitetsspørgeskema.</p> <p>Det forventes at effekten på sigt vil vise bedre indlæringssevne blandt børnene og derved reducere social ulighed i sundhed. Hvis der findes ressourcer til en sådan måling vil dette blive gjort.</p>

	Der vil blive gjort en ekstra indsats for at sikre deltagelse i områder hvor der er større forekomst af socialt udsatte familier og børn.
Indsats	<p>DGI har stor og god erfaring på landsplan med at certificere fritidshjem og SFO'er til at blive mere lege- og bevægelsesorienteret og tilbyder et certificeringsforløb om bevægelse, hvor medarbejderne over 5 gange 3 timer gennem 9 måneder bliver uddannet til at skabe mere bevægelse i børnenes dagligdag.</p> <p>DGI har allerede kontakt til to SFO'er i Herning Kommune, som er i gang med et forløb.</p> <p>Som led i certificeringen skal det enkelte fritidshjem/SFO udarbejde en bevægelsespolitik for institutionen.</p> <p>Ved endt kursus modtager hver medarbejder 4 bøger til inspiration. For at sikre et fortsat fokus på bevægelse skal den enkelte institution efterfølgende årligt certificeres.</p>
Økonomi	<p>Udgiften til et hold er 43.000 kr.</p> <p>Uddannelse af alle SFO medarbejdere (6 hold) 258.000,-</p> <p><u>Efterfølgende årlig opfølgning.....171.000,-</u></p> <p>I alt udgifter 1. år..... 258.000,-</p> <p>Efterfølgende år udgift:171.000,-</p> <p>Det forventes, at et eventuelt behov for vikardækning dækkes af de respektive fritidshjem og SFO'er.</p>

4. Systematisk indsats overfor overvægtige børn

Baggrund	<p>Overvægt er et veldokumenteret og stigende problem i det danske samfund og er arvelig. Undersøgelser viser nu også, at de overvægtige børn har livsstilsproblemer som forhøjet blodtryk og prædiabetes.</p> <p>Herning Kommune har indsatser i forhold til svært overvægtige voksne, men meget få tilbud til overvægtige børn og unge. Sundhedsstyrelsens anbefalinger for <i>Små Skridt til Vægttab</i>, anses ikke som egnede til svært overvægtige børn og unge.</p> <p>Indskolingsundersøgelsen af børnehaveklasse børn i 2010 viser at 14,7 % er overvægtige. 9. klasse-undersøgelserne i Herning kommune viser i 2010/2011, at der var 3 % svært overvægtige, svarende til 21 børn og 14 % overvægtige svarende til 100 børn.</p> <p>Sundhedsplejerskerne og børne- og ungelægen møder de overvægtige børn og vejleder både børn og familie i sundere livsstil. Børnene kan komme til vægtkontrol, men ofte giver indsatsen ingen resultater.</p>
-----------------	--

	<p>Indsatsen over for børn og unge med overvægt eller særlig risiko for at udvikle overvægt eller overvægtsrelaterede tilstande/sygdomme betragtes som en del af den generelle forebyggelse af svær overvægt i voksenalderen. Det er vigtigt at finde den rigtige balance mellem opmærksomhed over for uheldig vægtudvikling og udpegning af børn som "anderledes" og dermed udsætte dem for mobning. Desuden er det vigtigt at sætte bredt ind over for både det psykosociale og det rent biologiske samt at inddrage familien, når det drejer sig om ændring af livsstil.</p> <p>De generelle forebyggelsesstrategier i forhold til børn og unge retter sig naturligvis også mod børn og unge, som er overvægtige, eller som har en særlig risiko for at udvikle overvægt eller følgesygdommene til overvægt. Det drejer sig fx. om børn og unge med overvægtige forældre og/eller søskende, hvor en arvelig disposition forstærker risikoen for at udvikle overvægt, hvis miljøet er fremmede for overvægt. Over for disse grupper er der - udover de generelle forebyggelsestiltag - behov for en målrettet forebyggelsesindsats for at sikre, at vægtproblemer opfanges i tide.</p> <p>Udover dette er der ingen aktuelle tiltag i Herning Kommune.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>At sikre kompetent tilbud til det overvægtige barn og barnets familie</p> <p>Den sundhedsmæssige effekt af tiltaget vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn der ikke dyrker motion udenfor skoletiden da man også i tiltaget vil have fokus på at motiverer til mere motion udenfor skoletiden. Effekten vil måles gennem evalueringen af tiltaget, samt i 9. klasses-undersøgelsen. Det skal gøres gennem udarbejdelse af evalueringsprotokol.</p> <p>Det forventes, at effekten på sigt også vil vise bedre indlærings-ejne blandt børnene. Hvis der findes ressourcer til en sådan måling, vil dette blive gjort.</p> <p>Der vil blive gjort en ekstra indsats for at sikre, at diætisten arbejder i områder, hvor der er større forekomst af socialt udsatte familier og børn.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Ansættelse af kostprofessionel/diætist som i tæt samarbejde med sundhedsplejen, børneinstitutioner og forældre giver individuel vejledning og rådgivning, samt i samarbejde disse definerer konkrete indsatser og aktiviteter målrettet overvægtige børn og unge. Der vil fokuseres på geografiske områder med stor forekomst af børnefedme udvalgt ud fra data fra sundhedsplejen og børne- og ungelægen.</p> <p>Dette tiltag suppleres med Mobile Fitness, som vil blive tilbudt</p>

	<p>børn og unge i 8. og 9. klasse og administreret af den ansatte medarbejder.</p> <p>Mobile Fitness er dannet i 2005 og ejes af Institut for Human Ernæring på Det Biovidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet, CAT Innovation og private initiativtagere. Med støtte fra Videnskabsministeriets pulje til støtte af digitale læringsmetoder startede Mobile Fitness i 2007-2011 i samarbejde med 20 danske kommuner et pilotprojekt, der skulle teste metodens evne til at understøtte og fastholde sunde livsstilsvaner blandt unge i de ældre klasser i folkeskolen, som blev fulgt i 1 år. Resultaterne viser, at 75 % af de unge mellem 12 og 18 år gennemsnitlig tabte sig 4 kilo. Desuden viste resultaterne, at alle de unge oplevede, at de spiste sundere.</p> <p>Mobile Fitness benytter et IT-baseret kost- og motionsprogram til overvægtige unge og visionen er at forbedre motivation og resultater ved at benytte de unges foretrukne kommunikationsformer – mobiltelefon og internet – til at stimulere og motivere til varig adfærdsændring i forhold til sundere kost- og motionsvaner. Den unge indrapporterer om kost, motion og velvære via mobilen og får umiddelbart elektronisk feedback om status for forslag til dagens videre indtag af kost og behov for fysisk aktivitet. Dette suppleres med personlige møder med diætist samt adgang til chatforum med andre overvægtige unge.</p>
Økonomi	<p>Diætist.....450.000,-</p> <p>Mobile Fitness (40 børn fra 8. og 9. klasse)..... 48.000,-</p> <p>I alt.....498.000,-</p>

5. Fritidspas

Baggrund	<p>Forskningen viser, at udsatte børn og unge ikke deltager i et aktivt fritidsliv på lige fod med andre børn og unge. Det gælder både danske børn og børn, der har en anden etnisk baggrund end dansk. Samtidig ses en tendens til, at en stigende andel af børn og unge ikke er tilstrækkeligt fysisk aktive.</p> <p>Der er primært to forskellige projekttyper, der for børn og unge angriber denne udfordring.</p> <p>Det ene koncept er "Sport2go", der fokuserer på at gøre børn og unge i alderen 12-25 år mere fysisk aktive ved at gøre det let at prøve forskellige idrætsgrene. Målet er, at barnet eller den unge finder netop den idrætsgren eller sport, som vedkommende har lyst til at dyrke fremadrettet.</p> <p>Det andet koncept er fritidspas, som har et mere socialt sigte. Formålet er at inkludere sårbare børn og unge i et aktivt fritidsliv, hvor de udsatte børn og unge kan mødes på lige fod med andre</p>
-----------------	--

	<p>unge og opbygge/ styrke selvværd, kompetencer, kammeratskab og trivsel. Fritidspasprojektet bygger på erfaringer og anbefalinger fra Servicestyrelsen.</p> <p>Herning Kommune er i en afklaringsfase med henblik på at udvikle tilbud til blandt andet denne gruppe. I budgetforliget for 2012 står:</p> <p><i>Der skal afdækkes forskellige modeller for etablering af fritidsordning/ fritidspaslignende tilbud i Herning med henblik på at fastholde børn og unge i et aktivt og indholdsrigt fritidsliv. Fokus er rettet på, at projektet generelt fører til mere fleksible strukturer og mere rummelighed i foreningerne og får en bred vifte af forenings-/kultur og fritidsaktører på banen.</i></p> <p><i>Resultatet af afdækningen skal fremlægges på forårets budgetkonference i 2012.</i></p>
Formål og forventet effekt	<p>Flere (sårbare) børn og unge er aktive i idrætsforeningerne Flere idrætsforeninger modtager (sårbare) børn og unge Flere forældre støtter deres børn i idrætsaktiviteter Da vi ved at man ved at følge Sundhedsstyrelsen anbefalinger om motion vil have en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med tiltaget være at få flere til at efterleve Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af Herning-modellen vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn der ikke dyrker motion udenfor skoletiden. Den sundhedsmæssige effekt vil blive målt i evalueringen af tiltaget.</p>
Indsats	<p>Indsatsen afhænger af udfaldet af Herning-modellen. Der er prioriteret driftsmidler til Herning-modellen i 2012-2013. Efter en evaluering af modellen kan det overvejes, om der skal prioriteres forebyggelsesmidler fra 2014.</p> <p>Man kunne alternativt forestille sig, at midlerne placeres i en pulje, der kan søges af eksterne, fx forældre eller frivillige, til forskellige aktiviteter.</p>
Økonomi	<p>Løn playmaker (incl. div. omkostninger).....450.000,- Kontingentsstøtte, fx 200 børn á 1.000 kr.....200.000,- <u>PR, kurser, evaluering og formidling mm..... 50.000,-</u> I alt.....700.000,- Finansiering for 2012-2013 er bevilget til pilotprojekt; herefter evaluering før fortsat drift</p>

6. Cykel-adventurebane for løbecykler

<p>Baggrund</p>	<p>Mange børn tilegner sig ikke en sund livsstil fra en tidlig alder. At indøve aktiv adfærd ved hjælp af cykling helt fra 2-3 års alderen gennem leg og læring på en cykelbane for løbecykler kan give et rigtigt godt grundlag for barnet gode vaner fremover. At tilegne sig gode cykelvaner på en sådan bane foregår i et beskyttet miljø væk fra normale trafikarealer. En yderligere gevinst er at børnene kan lære basis regler for sikker færden i trafikken.</p> <p>Børn, som bevæger sig meget lidt eller er overvægtige, har en højere risiko for at have motoriske vanskeligheder, når de begynder i skolen. Det kan være problemer med balancen, svært ved at holde rigtigt på en blyant eller svært ved at kaste og gribe en bold.</p> <p>Undersøgelse udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed viser, at ved indskolingen har mindst 30 % af børnene har ét motorisk problem, og 8 % af dem har tre.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>At indøve gode motionsvaner hos børnene og give muligheden for at alle børn kan indøve bedre motorik og få en god start på at skulle lære at cykle på en almindelig cykel og opnå færdigheder i at færdes mere sikkert i trafikken.</p> <p>At få mere bevægelse i børns dagligdag ved at danne rammerne for mere fysisk aktivitet. Da vi ved at der ved at følge sundhedsstyrelsen anbefalinger om motion vil være en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med tiltaget være at få flere til at efterleve sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af tiltaget vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn der ikke dyrker motion uden for institutionstid. Den sundhedsmæssige effekt bliver målt gennem transportvaneundersøgelsen samt i klimaundersøgelsen.</p> <p>Der vil blive gjort en ekstra indsats for at involvere dagplejere og børnehaver, som har udsatte børn i at benytte løbecykelbanen.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Der laves en fast bane på et grønt område eller andet brugbart område i en af byerne i Herning kommune. Cykelbanen er primært for løbecykler. En cykelbane kan bestå af sjove forhindringer og udfordringer som skal løses på en løbecykel. Der kan yderligere opstilles miljøer der minder om "rigtige" trafikale situationer.</p> <p>Målgruppen er de 2-5-årige. Der vil typisk kunne komme dagplejemødre, børnehaver og i weekender vil banen typisk blive brugt af lokale beboere.</p> <p>Banen skal kunne have ca. 10-12 brugere ad gangen.</p> <p>Der opstilles et skur til aflåsning af de stedværende løbecykler som er til udlåns til institutionerne.</p> <p>Som et ekstra incitament til brug af banen skal der udlånes to elcykler med lad til brug ved transport af 2x4 børn samt pædagoger. Tanken er at elcyklerne samt skurnøgle skal gå på omgang i byens institutioner.</p> <p>Baneområdet skal yderligere indeholde inspiration til hvordan man</p>

	<p>kan lege med og på cykler.</p> <p>Milepæle</p> <ul style="list-style-type: none"> • At der aftales samarbejde om brug af banen med børnehaver, vuggestuer og dagplejere i Herning kommune. • At minimum 50% af børnehaverne , vuggestuerne og dagplejerne vil samarbejde.
Økonomi	<p>Design og anlæg af en løbecykelbane.....550.000,-</p> <p>Indkøb af to elcykler med lad til udlån 65.000,-</p> <p>Indkøb af 12 løbecykler + hjelme..... 8.000,-</p> <p>Opsætning af aflåst skur.....15.000,-</p> <p>Udarbejdelse af infomateriale.....15.000,-</p> <hr/> <p>Samlet budget 1. år.....653.000,-</p> <p>Drift efterfølgende år10.000,-</p>

7. Sammenhængende stiplan

Baggrund	<p>Herning Kommune har ikke siden kommunalreformen haft en samlet plan for etableringen af cykel- og gangstisystemer. Det betyder, at der ikke i kommunen er et fælles overblik over og en koordinering af stisystemet. Herning Kommunes cyklisthandleplan fastlægger hovedlinjerne for cykelstier mellem byerne i kommunen, men lokalt sker ingen koordinering af cykelstier.</p> <p>Der er ingen overordnet koordinering af gang- og ridestier i Herning Kommune.</p> <p>For nuværende laves der derfor primært stiprojekter ad hoc og uden opbinding på større planer og sammenhænge. Om end der bliver lavet få, men gode stiprojekter, kan virke lidt tilfældigt, hvor og hvad der bliver gjort.</p> <p>En status og en opsamling på behov og ønsker for hele kommunen kan danne et godt grundlag for (gen)opstart af en såkaldt ”stigruppe”, der kan koordinere indsatsen på tværs af forvaltninger og evt. foreninger og få skabt fælles fokus og en større projekt portefølje.</p> <p>Der er gode indikationer på, at folk benytter grønne områder i højere grad hvis der er god og kort adgang til disse. Den højere benyttelse resulterer i bedre fysisk og psykisk sundhed (mindre oplevet stress). Der er evidens for at forekomsten af overvægt har en tæt relation til afstanden til grønne områder.</p> <p>Gode og sikre adgangsveje bibringer også større incitament for børn og voksne for at kunne cykle i skole og at kunne pendle til/fra arbejde.</p>
-----------------	--

<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>En sammenhængende stiplan er et godt værktøj til at få skabt overblik over sammenhænge og muligheder for borgerne og turisterne til at kunne bevæge sig mellem huse, byer, i byer og fra byer og ud i landskabet og naturen.</p> <p>En stiplan kan målrette indsatsen og gøre det muligt at søge tilskudsmidler til større stiprojekter. Det kan samtidig skabe en lokal forankring, engagement og initiativ til selv at sætte gang i anlæg og drift af rekreative stisystemer.</p> <p>Et godt stisystem skal i sidste ende kunne støtte og motivere borgerne til at kunne bevæge sig mere frit også mere frit fra bilen.</p> <p>Forventet effekt: Effekten skal ses som en langsigtet investering i at målrette og skabe fokus på stier og øget adgang som løftestang for bedre sundhed og generel værdiskabelse i landsby- og bysamfund. Sekundært kan det også støtte op om det øgede fokus på cykelturisme og økoturisme i det hele taget. Investeringen i en stiplan kan komme mange gange igen ved hjælp af øget adgang til tilskudsøgning.</p> <p>Den sundhedsmæssige effekt af bedre fysiske rammer for fysisk udfoldelse vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn og voksne, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn og voksne der ikke dyrker motion udenfor arbejds og skoletid.</p> <p>Et veludviklet stisystem ville også kunne binde isolerede familier og individer sammen som ikke har ubegrænsede muligheder for biltransport, ved at bidrage til at skabe relationer til naboer på stien.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Der skal udfærdiges en status og en kort strategisk målsætning for stisystemer i Herning kommune der beskriver hovedsystemerne set fra nationalt, regionalt og lokalt niveau (den store sammenhæng). Herefter klagøres et "roadshow" der skal rejse kommunen rundt og tale med borgerforeninger, idrætsforeninger, lokalråd, skoler mv. for at få klargjort lokale behov og ønsker og få disse kortlagt og beskrevet. Det forventes at der afholdes 10-12 møder rundt om i kommunen.</p> <p>Der afsættes 100.000,- til materiale til lokale lodsejeres etablering af stier.</p> <p>Alt data samles i en plan hvortil løbende opdatering/redigering skal foregå løbende.</p> <p>Der er i budgettet afsat 200.000 kr. til rådgivning der skal dække hjælp til det strategiske og taktiske arbejde i planen, samt til sekretærarbejde i forbindelse med udfærdigelse af Stiplanen.</p> <p>At få mere bevægelse i alle borgers dagligdag ved at danne rammerne for mere fysisk aktivitet. Da vi ved at man ved at følge sundhedsstyrelsen anbefalinger om motion vil være en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med tiltaget</p>

	<p>være at få flere til at efterleve Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af mere bevægelse og brug af stisystemer vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn og voksne, samt led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn der ikke dyrker motion udenfor arbejds- og skoletid. Effekten vil som minimum måles i sundhedsprofilen for voksne, sundhedsplejedata samt 9. klasses-undersøgelsen.</p> <p>Desuden ville et sammenhængende stisystem støtte op om cykelvante og naturvantes adgang til sikre steder at færdes.</p>
Økonomi	<p>Mødeafholdelser/"Roadshow"50.000,- Rådgivning.....200.000,- Tilskud til lokale stiplaner100.000,- Grafisk bearbejdelse.....50.000,- I alt400.000,- Internt timeforbrug: 10 timer ugentlig</p>

8. Center for Sundhed og Eliteidræt

Baggrund	<p>Center for sundhed og eliteidræt (CSE) er et fyrtårnsprojekt i Herning Kommune.</p> <p>CSE skal være et testcenter i samarbejde med Odense Universitet. CSE skal udføre videnskabelige tests på eliteidrætsudøvere, herunder skal der tilbydes tests af de børn, der tilbydes eliteidrætsuddannelsen. Der vil blive fulgt videnskabeligt op eliteidrætsudøverens fysiske og psykiske udvikling og funktionsevne. CSE skal desuden udbyde tests af kommercielt brede klubber som FC Midtjylland og Blue Fox, der efterspørger disse.</p> <p>CSE arbejder med planlagte projekter, bl.a. på idrætsområdet, samt mere åbne forløb, hvor den "almindelige" borger i nøjere beskrevne perioder kommer ind "fra gaden". Her vil centret have en funktion, såvel når det gælder almen forebyggelse, som ved patientrettede forløb. Et sundhedsfagligt personale knyttes til centret, og dækker relevante områder indenfor genoptræning, forebyggelse og rådgivning - herunder fysiologi og biomekanik. Desuden vil forskere, studerende og trænere have tilknytning til CSE Herning.</p>
Formål og forventet effekt	<p>Formålet er at fremme det tværfaglige samarbejde i forbindelse med innovation, udvikling og forskning inden for sundhed og forebyggelse, samt i forhold til kommunens talent- og elite satsning på idrætsområdet.</p> <p>Den sundhedsmæssige effekt af center for sundhed og eliteidræt kan være led i målsætningen om at nedsætte andelen af børn og voksne der ikke dyrker motion udenfor arbejds- og skoletid.</p>
Indsats	<ul style="list-style-type: none"> • Centrets viden og test-muligheder anvendes i forbindelse med

	<p>udredning og forskning på talent- & eliteidrætsområdet i regionen. Eksempelvis vil et 10-årigt forskningsprojekt under Herning Elite, med fokus på trænings-docering, skadesfrekvenser samt psyko-soziale konsekvenser af træningen, blive en del af CSE`s portefølje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derudover vil centret inden for den borger-rettede forebyggelse kunne arbejde med projekter som: Optimering af arbejdsstillinger, optimering og test af kroppens biomekaniske funktioner, test af motions-udstyr, kost-vejledning m.v. • Centrets testfunktion inden for den patientrettede, forebyggende indsats kunne udnyttes inden for test af patienter, og projekter kunne bl.a. handle om genoptræning indenfor følgende områder: Gigtsygdomme, Kronisk Obstruktiv Lidelse (rygerlunger) eller hjerte-rehabilitering.
Økonomi	<p>CSE finansieres i etableringsfasen med midler fra Herning Kommune, fonde samt øvrige samarbejdspartnere i projektet. Drifts midler til f.eks. leje af lokaler, personaleforbrug vil være afhængig af tilknyttede projekter, private aktører og brugerbetaling. Der vil dog ikke opkræves brugerbetaling for de patientrettede tiltag.</p> <p>Etablering og indkøb af udstyr (engangsbeløb).....500.000,-</p>

9. Café Hotspot, Nørregade 7

Baggrund	<p>Der er et ønske om, at udbrede kendskabet til hvad god, sund og økologisk mad (bæredygtighed/klima/ny nordisk mad) er ifølge de officielle ernæringsanbefalinger til alle Herning Kommunes borgere. Dette både til borgere generelt, men også til specielle grupper, som ikke nødvendigvis har kendskab til ernæringsanbefalinger mv. Det kunne være dagplejere, der kommer ind til kursus i at tilberede spændende og sund mad til de små børn, forløb/arrangementer for børnehavebørn, kurser/udveksling af kultur mellem etniske (og danske) borgere, samarbejde med vægstoprådgivere, sundhedskonsulenter, aktiveringstilbud for ledige, flexjobbere eller udsatte grupper.</p> <p>Det er også et ønske, at det er muligt at købe et sundt måltid mad i forbindelse med de mange fritidsaktiviteter, der foregår på Nørregade 7 (Musikskolen, Den Jyske Sangskole, Swinging Europe, Herning Garden, Rytmisk Musik Herning og det nye kulturhus), ligesom mange elever fra uddannelsesinstitutionerne passerer forbi hver dag – og ville få mulighed for at købe et sundere alternativ til McDonalds eller grillen. Det er naturligvis en forudsætning at caféen indeholder liv, udfoldelsesmuligheder, kultur og så videre, hvilket det i høj grad også bliver kulturhusets opgave at bibringe caféen.</p>
-----------------	---

Formål	<p>Da vi ved at man ved at følge Sundhedsstyrelsen og Fødevarestyrelsens anbefalinger om kost vil have en mindre risiko for udvikling af overvægt og sygdom vil formålet med tiltaget være at få flere til at efterleve Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Den sundhedsmæssige effekt af Café Hotspot vil være et led i at nå målsætningen om nedsættelse af andelen af overvægtige og svært overvægtige børn og voksne. Den sundhedsmæssige effekt måles separat i evalueringen af Caféen.</p> <p>At udbrede kendskabet til god, sund og økologisk mad til flest mulig borgere på en sjov og anderledes måde med fokus på de officielle ernæringsanbefalinger, samt give brugerne og forbipasserende til Nørregade 7 en mulighed for at købe sund mad efter anbefalinger og med holdning.</p> <p>Indsatsen vil bidrage til at reducere social ulighed i sundhed, ved for eksempel at tilbyde de stærkt eftertragtede madpakke-værksteder for etniske mødre, og sikre rummelighed og god kost til de mest udsatte.</p>
Indsats	<p>Etablering af en sund café på Nørregade 7 i forbindelse med det fremtidige kulturhus, hvor der er fokus på gode råvarer, sund tilberedning og inddragelse af borgerne. Caféen drives af forpagter eller kulturhus (Cateringleder/økonoma/restaurant-chef), men som et væsentligt element ansættes en professions bachelor i ernæring og sundhed med speciale i cateringledelse (kok) med pædagogiske kompetencer, hvis ansvarsområde er tilberedning af mad, aktivering af personer i forskellige tilbud, planlægning og afvikling af kurser og arrangementer rettet mod særlige målgrupper.</p>
Økonomi	<p>Omkostninger til cafédrift mv. foreslås afholdt af Kulturhuset, mens udgiften til aflønning af en cateringleder/økonoma (velkvalificeret kok), anslået 400.000 kr. pr. år i en forsøgsperiode ønskes finansieret via sundhedsfremmende puljer.</p> <p>Der er ikke taget stilling til indtægtsdeling.</p>

Tiltag: Rygning og Alkohol

10. Rygestoptilbud: "Kom og Kvit"

Baggrund	<p>Indsatser, som forebygger rygestart, og tilbud om rygestop er samlet set de interventioner, der er mest videnskabelig evidens for, både i forbindelse med forebyggelse af en række livstruende livsstilssygdomme og i behandling og rehabilitering af tobaksrelaterede sygdomme.</p>
-----------------	---

	<p>Der er således sundhedsmæssige gevinster ved reduktion af antallet af rygere – færre sygdomme og mindre sygefravær, samt længere liv. Derfor vil nedbringelse af antallet af rygere reducere sundhedsudgifterne.</p> <p>I Herning Kommune er det samlede antal af daglige rygere faldet fra 26 % i 2006 til 19 % i 2010. Der ses ikke et tilsvarende fald i antallet af daglige rygere blandt borgere udenfor arbejdsmarkedet og blandt lavtuddannede. Det samme billede tegner sig for unge mellem 16 og 24 år, hvor 29 % af unge udenfor arbejdsmarkedet ryger, og 31 % af de lavtuddannede unge er daglige rygere.</p> <p>Kræftens Bekæmpelse har i samarbejde med Apotekerforeningen og Sund By Netværket udarbejdet et nyt koncept, ”Kom og kvit”. Dette er sket på baggrund af evidens på området og erfaringer fra praksis.</p> <p>Herning Kommune tilbyder rygeforebyggelsesprogrammet X-it til alle overbygningsskoler, samt specifik rådgivning og vejledning af institutioner for udsatte borgere. Der tilbydes ikke åbne tilbud til alle borgere.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>Formålet med rygestoptilbuddet til alle vil være led i målsætningen om at nå målsætningen om at nedsætte andelen af daglig rygere på børn og ungeområdet ligesom tiltaget vil være del i målsætningen om at et fald i andelen af voksne rygere.</p> <p>Sundhedseffekten ved rygestop er evidensbaseret så det vil være relevant at måle på andelen der holder op ved hjælp af ”Kom og Kvit” metoden. Dette vil blive målt gennem rygestop databasen.</p> <p>Indsatsen vil bidrage stærkt til at reducere social ulighed i sundhed for de mest udsatte borgere.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Det foreslås at tilbyde programmet ”Kom og kvit”, hvor rygeren efter en afklarende samtale med rygestoprådgiver kan deltage i op til 8 møder á 3 timer med forskellige temaer relateret til rygning. Temamøderne afholdes som ugentlige åbent hus arrangementer. Dette suppleres med motiverende mails og sms’er. Socialt udsatte borgere, der er interesseret i rygestop eller reduktion af rygning kan deltage og bliver indbudt til afklarende samtaler personligt eller telefonisk.</p> <p>En særlig indsats vil blive gjort for at inkludere disse socialt udsatte grupper i ”Kom og Kvit”, ved at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samarbejde med Beskæftigelsesafdelingen, således at alle medarbejdere med borgerkontakt kender til tilbuddet, samt aktivt henviser til det, hvor det er relevant. • Virksomheder med lavt- eller uuddannede medarbejdere kontaktes og medarbejderne indbydes til at deltage i ”Kom og kvit”. De afklarende samtaler kan, hvis der er ønske herom, afholdes på arbejdspladserne.

	<ul style="list-style-type: none"> Som led i sundhedsindsatsen i de boligsociale områder vil "Kom og kvit"-konceptet promoveres. De afklarende samtaler vil kunne afvikles i det lokale miljø
Økonomi	Ekstern rygestoprådgiver afvikler "Kom og Kvit" møderne, samt enkelte afklarende samtaler (15 samtaler).....52.500,-

11. Kursustilbud: Ældre og Alkohol

Baggrund	<p>Alkoholforbruget i befolkningen er markant stigende, og der ses en stigende andel af ældre, som har et overforbrug af alkohol. Sundhedsstyrelsen udarbejdede i 2010 en analyse om ældrebefolkningens sundhedstilstand. Denne viser, at andelen af ældre over 65 år, der overskrider den ugentlige anbefalede genstandsgrænse er steget fra 6 % i 1994 til 18 % i 2005 for mænd og fra 5 % til 10 % for kvinder. Tendensen er, at stigningen forsætter i fremtiden.</p> <p>Sundhedsstyrelsen anbefaler, at ældre udviser stor forsigtighed i forhold til alkohol, idet forskningen peger på, at ældre er mere følsomme overfor alkoholens negative helbredseffekter. Det skyldes, at kroppens væskemængde reduceres med alderen, og den samme mængde alkohol derfor vil give en højere promille. Aldersmæssige koordinations-problemer kan i samspil med alkohol resultere i faldulykker.</p> <p>Tilsvarende skal ældre, der får medicin og drikker over genstandsgrænsen være opmærksomme på at en kombination af alkohol og medicin kan forøge medicinens bivirkninger og forringe medicinens effekt.</p> <p>Misbrugscenter Herning ser et stigende antal ældre over 65 år som henvender sig med alkoholrelaterede problemstillinger.</p>
Formål og forventet effekt	Sikre optimal behandling af ældre med storforbrug af alkohol, samt uddanne plejepersonalet til at vejlede ældre. Tiltaget er led i målsætningen om at sænke andelen af voksne, der drikker over genstandsgrænsen, til 4 % i 2014.
Indsats	Det foreslås, at kompetenceudvikle medarbejdere på ældreområdet i Herning Kommune, således at medarbejderne kan håndtere ældre med misbrugsproblemer og vejlede i forhold til alkoholproblemer blandt ældre. Der kan afvikles 2 kurser årligt med hver 14 medarbejdere. Kurset afvikles i tæt samarbejde med HR Udvikling.
Økonomi	Udgifterne kursus for 28 deltagere14.000,-
Ansvarlig for	HR Udvikling i samarbejde med Sundhed og Ældre

12. Opsøgende indsats overfor rusmidler på ungdomsuddannelserne

<p>Baggrund</p>	<p>Sundhedsprofilen for unge mellem 16 og 24 år i Region Midtjylland, 2011, viser at Herning Kommune har den største andel af unge, der har et storforbrug af alkohol med 25 %, i forhold til gennemsnittet i Region Midtjylland på 21 %.</p> <p>Dette kan være medvirkende til at 28 % af de unge har været udsat for trusler om vold og 17 % har været udsat for vold, - en stor del af denne vold er rettet mod unge mænd i nattelivet.</p> <p>Uddannelsesinstitutionerne i Herning Kommune oplever en varierende grad af forbrug/misbrug af alkohol og rusmidler blandt unge. Generelt ses dog en stigning i selvmedicinering med illegale midler (medicin og narkotika), som primært er forårsaget af psykiske og sociale problemer.</p> <p>Overordnet kan de unges problemstillinger med misbrug/overforbrug inddeles i 3 grupper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unge der af forskellige årsager er risikovillige og eksperimenterer med rusmidler • Unge der overforbruger rusmidler som en del af den almindelige ungdomskultur • Unge der har "ondt i livet", pga. præstationsangst, sociale problemer, ADHD og lignende. <p>Viden og redskaber til håndtering den sidste gruppe efterspørges kraftigt af ungdomsinstitutionerne i Herning.</p> <p>Undersøgelse af AKF (Anvendt Kommunal Forskning) i 2010 peger på, at op til 37 % af de unge på erhvervsskolerne ikke gennemfører ungdomsuddannelserne som følge af manglende trivsel, isolation og fravær, som kan være kombineret med misbrug.</p> <p>Sundhedsøkonomiske data¹ viser omregnet til Herning Kommune årlige udgifter på 48,7 mio.kr fordelt på overførselsindkomster, sundhedsydelse og foranstaltninger i forhold til børn og unge.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>Tiltaget er del i målsætningen om at nedsætte andelen, der drikker alkohol på børneområdet, fra 37 % til 30 % og nedsætte andelen, der har et risikabelt alkoholforbrug på ungeområdet, til 45 % i 2014.</p> <p>Herudover ønskes der at</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reducere frafald i ungdomsuddannelserne i Herning Kommune forårsaget af rusmidler • Forebygge social deroute og derved fremtidig social ulighed i sundhed

¹ Kommunale omkostninger forbundet med overforbrug af alkohol – Sundhedsstyrelsen 2012.
<http://www.sst.dk/publ/Publ2012/BOFO/Alkohol/KommOmkostn.pdf>

Indsats	For at forebygge ovenstående samt give en optimal behandling foreslås, at en medarbejder fra Misbrugscentret fungerer opsøgende på ungdomsuddannelserne. Funktionen skal dække: Konkret samarbejde med lærere og elev coaches, undervisning i misbrug og overforbrug af rusmidler til eleverne, individuelle konsultationer og åben rådgivning. Desuden brobygning mellem uddannelsesstederne og Misbrugscenter Herning til gavn for den unge i risiko.
Effekt på social ulighed i sundhed	En tidlig indsats overfor alkohol og rusmiddel problemer på ungdomsuddannelserne kan forebygge social deroute og fremtidig social ulighed i sundhed.
Økonomi	5 timer/ugen a 450,-, 40 uger i alt90.000,-

Tiltag: Trivsel og sundhedsfremme

13. Seksualundervisning i alle 8. klasse

Baggrund	<p>AIDS-fonden undersøgte i 2009 seksualundervisningen i danske skoler. Her viste det sig, at 60-70 % bedømte undervisningen til "middel" og mellem 16-28 % gav seksualundervisningen dumpe-karakter.</p> <p>Undervisningsministeriet har ønsket at forbedre seksualundervisningen i skolerne og har søgt rådgivning hos organisationen Sex og Samfund. Sex og Samfund foreslår, at det skal sikres at seksualundervisningen gennemføres i alle skoler, og at fagligheden omkring undervisningen skal styrkes, gerne således at skolerne forpligtes til at sikre alle børn får et tilbud, og der er afsat et konkret årligt skemalagt timetal.</p> <p>Undersøgelsen "Ung 2006" om 15-24 åriges seksualitet bekræfter andre undersøgelser, som påviser, at unge har en mangelfuld viden om seksuelt overførte sygdomme.</p> <p>Næsten halvdelen af de 20-24 årige mænd i undersøgelsen oplyser, at de ikke beskytter sig konsekvent hver gang, de er seksuelt sammen med en ny partner, mens det gælder for 1/3 af kvinderne i samme aldersgruppe.</p> <p>Sundhedsplejen i Herning har i 2010 og 2011 tilbudt seksualundervisning til alle 8. klasser efter et internationalt anerkendt koncept. Dette koncept er blevet evalueret i Holstebro Kommune med meget gode resultater.</p> <p>Gennem de systematiske undersøgelser af alle 9. klasse elever i Herning Kommune, har dette vist sig at blive positivt modtaget – og med stigende tilfredshed hos eleverne.</p> <p>Tilbuddet er midlertidigt. En permanentgørelse vil sandsynligvis</p>
-----------------	--

	vurderes at ville højne den seksuelle sundhed i Herning Kommune, desuden vil seksual undervisningen bidrage til at hjælpe de unge til at sætte grænser.
Formål og forventet effekt	<p>At sikre at ALLE børn og unge modtager deltager orienteret undervisning om seksualitet, følelser og grænsesætning. Tiltaget er del i at opnå målet om øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god. Derudover skal undervisningen vise en nedgang i seksuel overførte sygdomme.</p> <p>I dette strukturelle tiltag vil der gøres en ekstra indsats for at nå de mest udsatte unge, hvor der kan opleves problemer med grænsesætning og øget risikoadfærd.</p> <p>Fordelen ved at anvende de kommunale sundhedsplejersker er at de i forvejen kommer jævnligt på skolen og samarbejder tæt med lærerne. De kender klasserne og kan derfor sætte niveauet for undervisningen derefter.</p>
Indsats	Seksualundervisning til alle 8. klasser i kommunen efter ovennævnte koncept, som er gennemarbejdet og anerkendt.
Økonomi	<p>Model A. Sundhedsplejen Herning Kommune ansvarlig: 51 Klasser á 3 timer..... 110.160,-</p> <p>Model B. Sexløberne, Sex og Samfund er ansvarlig 51 Klasser á 2 timer94.350,-</p> <p>Dertil skal tillægges transportudgifter</p>

14. Sammenhængende indsats i forhold til seksuel sundhed

Baggrund	<p>I Herning Kommune er seksualundervisningen et prioriteret tilbud i overbygningen i folkeskolen. Flere undersøgelser viser, at der er grund til at udvide tilbuddet til også dække yngre børn og ungdomsuddannelserne.</p> <p>Med udgangspunkt i Sund By netværkets publikation: ”<i>Seksuel sundhed – den gode kommunale model</i>”, samt ønsket om at reducere ulighed i sundhed – også den seksuelle ulighed - er der behov for indsatser på flere årgange.</p> <p>Siden sommeren 2010 har der været tilbudt seksualundervisning til alle kommunens 8. klasser. Evalueringen af dette viser stor tilslutning og stor tilfredshed.</p>
Formål og forventet effekt	<p>At fremme børn og unges seksuelle sundhed, ved at styrke deres evne til selv at kunne tage kvalificerede valg i forhold til egen seksuel sundhed. Konkret i forhold til: Bedre seksuel sundhed, færre provokerede aborter, færre nysmittede med kønssygdomme</p> <p>At de unge får bedre handlekompetencer i forhold til at kunne na-</p>

	vigere i forhold til egne og andres grænser. Tiltaget er del i at opnå målet om øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god.
Indsats	<p>For at have et sammenhængende tilbud vil det være fagligt rigt at vælge et sammenhængende tilbud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pubertetsundervisning i 5.-6. klasse, • seksualundervisning i 8. klasse (Beskrevet særskilt) • samt seksualundervisning i ungdomsuddannelserne <p>I dette strukturelle tiltag vil der gøres en ekstra indsats for at nå de mest udsatte børn unge, hvor der kan opleves problemer med grænsesætning og øget risikoadfærd.</p>
Økonomi	<p>Enhedspris pr. klasse, indeholdende 3 timer med 2 sundhedsplejersker, inklusiv adm. og transport: 2.160,-</p> <p>Pubertetsundervisning i 5.-6. klasse.....122.892,-</p> <p>Seksualundervisningen i 8. klasse varetaget af sundhedsplejen koster 110,000,-, (særskilt beskrevet i indsats 13)</p> <p>Seksualundervisningen på ungdomsuddannelserne: I alt 50 undervisninger tilbydes ungdomsuddannelserne.....108.000,-</p> <p>I alt indsat 13 + 14.....341.052,-</p>

15. Forebyggelse af skilsmisse og støtte til børn ved svære skilsmisseforløb

Baggrund	<p>Ca. hvert tredje barn oplever et eller flere brud i familien, inden det bliver 18 år og skilsmisse er ofte ikke blot en belastning for ægtefællerne selv, men også for børnene.</p> <p>Adskillige undersøgelser har fundet negative effekter af forældrenes skilsmisse på børnenes senere tilværelse. Især fire elementer skiller sig ud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Større forekomst af angst og depression; mere hos piger end hos drenge. • Kortere uddannelse, i højere grad for drenge end for pigers vedkommende. • Flere fysiske lidelser og ifølge en enkelt undersøgelse kortere levetid. • Flere skilsmisser i egne parforhold senere hen. <p>Dette er dokumenteret i <i>Sundhedsprofilen for unge 16 – 24 år</i> fra Region Midtjylland 2011, som viser nedsat trivsel og usund livsstil, hvis den unge har oplevet skilsmisse hos forældrene. Desuden har undersøgelser vist, at der er flere selvmordsforsøg blandt skilsmissebørn end blandt børn, der er vokset op med begge forældre, ligesom skilsmissebørn også hyppigere bliver dømt for voldelig kriminalitet.</p>
-----------------	---

	<p>I praksis oplever sundhedsplejen, at mange skolebørn lider under forældrenes skilsmisser, ligesom forældrene efterspøger støtte, fordi det er stærkt belastende for dem at blive skilt. Hvor det er muligt, skal familierne støttes i at blive sammen. Ligesom det er vigtigt at støtte børn i de familier, hvor det ikke er muligt at forblive i ægteskabet.</p> <p>Børn, der oplever belastende skilsmisser, er således i risiko for at få social ulighed i sundhed på kortere eller længere sigt.</p>
Formål og forventet effekt	<p>Reduktion i antallet af børn og unge, som i kortere eller længere tid belastes negativt af forældres skænderier og skilsmisser. Tiltaget er del i at opnå målet om øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god.</p> <p>Jævnfør ovennævnte undersøgelser vil indsatsen bidrage kraftigt til at reducere social ulighed i sundhed.</p>
Indsats	<p>Det foreslås at tilbyde PREP kurser (Preventive and Relationship Enhancement Program), som er et forebyggende og relationsudviklende tilbud for familier med samlivsproblemer med henblik på at forebygge skilsmisse. Programmet er baseret på omfattende forskning.</p> <p>Til forældre tilbydes kurser à 15 timer med 8 forældrepar på hvert kursus.</p> <p>Til børn i komplicerede skilsmiseforløb tilbydes børnegruppeforløb, hvor en gruppe à 8-10 børn mødes en gang månedligt gennem et år, med forældresamtaler ved start og afslutning. Det er kontinuerlige forløb med åben tilmelding og med deltagelse af to sundhedsplejersker som undervisere.</p> <p>Forløbene ligner de eksisterende "Between"-grupper, som er målrettet børn af psykisk syge forældre i Herning Kommune.</p> <p>Rekruttering foregår via henvisning fra sundhedsplejersken og via annoncering.</p>
Økonomi	<p>Uddannelse af 3 sundhedsplejersker50.000,- 8 kurser for forældre pr. år.....71,097,- 3 grupper for børn pr. år.....72,769,- I alt.....193.866,-</p>

16. Forebyggende psykologstøtte

Baggrund	<p>I forhold til erfaringer med forebyggende psykologisk behandling har der gennem de sidste 4 år været et projekt under servicestyrelsen i Herning Kommune - Psykologhjælpen.</p> <p>Psykologhjælpen var et tilbud til børn og unge med begyndende psykologiske problemer.</p> <p>Formålet med projekt var at bidrage til en tidlig og målrettet indsats til børn og unge med begyndende eller lettere psykiske problemer for at forebygge udvikling af deciderede psykiatriske lidelser.</p>
-----------------	--

	<p>ser.</p> <p>Målgruppen var børn og unge mellem 0 og det 17. fyldte år med psykiatri-nære vanskeligheder, som f.eks. angst, depression, fobier og tvangspræget adfærd.</p> <p>Der er afholdt temadag hvor effekten og læringen, der er kommet ad af dette projekt er blevet gennemgået.</p> <p>Efter dette projekt er nedlagt, er der et tomrum i forbindelse med til de børn og unge i Herning Kommune, der kæmper med begyndende psykologiske problemer. Psykologerne i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, sundhedsplejerskerne og børne- og ungelægen møder disse børn og unge gennem deres gang på kommunens skoler.</p> <p>Mange af disse børn og unge er udover deres psykologiske problemer ofte i risiko for at blive marginaliseret, droppe ud af skolen eller på anden vis forsømme deres skolegang ved enten ikke at komme eller ved at være ukoncentreret, således at deres læring bliver negativt påvirket.</p> <p>Mange trives ofte ikke i skolen og ikke præsterer godt nok og nogle er ikke i stand til at afslutte folkeskolen. Disse vil have stor risiko for socialudsathed hvis ikke der sættes forebyggende ind, med store samfundsøkonomiske udgifter til følge.</p> <p>Aktuelt kan disse børn kun henvises til egen læge eller privatpraktiserende psykolog.</p> <p>Ved at kunne give mulighed for at afhjælpe disse unges psykiske problemer højnes deres mulighed for at færdiggøre en skolegang væsentligt.</p> <p>Der er dokumenteret en væsentlig sammenhæng mellem færdiggørelse af grundskolen og senere helbredsmæssige forhold.</p> <p>Endvidere rapport at depression ligger på en 5. plads på en liste over de ti sygdomme, der bidrager mest til ulighed i sygdomsbyrde²</p> <p>I denne rapport påpeges det endvidere at et af de virkemidler, der er på individniveau, er psykologisk behandling.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • At børn og unge med vanskelige opvækstbetingelser eller psykisk sårbarhed gennem psykologbehandling bliver mødt adækvat af deres omgivelser i en tidlig alder - samt får indsigt i deres egen muligheder trods deres betingelser eller sårbarhed. • Og derved forebygge trivsels- og udviklingsproblemer, samt social ulighed i sundhed. <p>Tiltaget er del i at opnå målet om at øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Målgruppen vil være børn og unge i alderen 9-17. fyldte år, der har lettere psykologiske vanskeligheder, der ikke berettiger til psykiatrisk behandling eller indsatser under serviceloven.</p>

² Ulighed i Sundhed – årsager og indsatser, Sundhedsstyrelsen 2011

	<p>Henvisningen kan komme fra psykologerne i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, sundhedsplejerskerne eller børne- og unge lægen i Herning Kommune.</p> <p>Der vil være et internt visitationsudvalg bestående af den psykologfaglige leder, samt den behandlende psykolog, for derved at sikre at målgruppen overholdes, samt hvis det er relevant peges på andre indsatsområder.</p>
Økonomi	Lønomkostninger380.000,-

17. Hygiejne kampagne

Baggrund	<p>Økonomiske beregninger på baggrund af hygiejneintervention i børneinstitutioner (0-6år) ville omregnet til Herning Kommune kunne medføre en besparelse på ca. 7.0 mil.kr. kr./årligt³.</p> <p>God hygiejne er et centralt (og traditionelt) forebyggelsesområde, som ikke må overses. Alle kommuner har fokus på hygiejne, dels på det myndigheds-mæssige plan (rent drikkevand, forsvarlig kloakering, affalds-håndtering af), og som et element, der involvere alle andre forvaltninger i kommunen, dog er den individuelle fokus på hygiejne i relation til borgeren naturligt placeret i B&U samt Sundhed og Ældre.</p> <p>Primærsektoren har overtaget flere og flere specialiserede opgaver, som tidligere lå i hospitals regi og primær sektors funktions- og arbejdsområde står overfor store udfordringer – hvor en gennemarbejdet hygiejne er et væsentligt udgangspunkt.</p> <p>Infektion forårsaget af manglende hygiejne forårsager øget sygelighed og øget dødelighed samt øget ubehag og mindre velvære hos borgeren.</p> <p>Hygiejne indsats indgår i flere opgaver i ældreplejen og i dagtilbudsområdet, men der har aldrig været kampagner og indsats på tværs af organisationen.</p> <p>For til stadighed at opretholde en høj hygiejnestandard er der behov for jævnligt at genopfriske de basale budskaber vedrørende god hygiejne.</p>
Formål og forventet effekt	<ul style="list-style-type: none"> • Reduceret sygefravær, både hos børn, forældre og personale, og derved at reducere samfundsøkonomiske udgifter. • Via hygiejne kampagnen øge forebyggelsesarbejdet på tværs af organisationen.
Indsats	Via kampagne om gode ideer, skabe opmærksomhed på området

³[http://www.sam.sdu.dk/healthco/publications/Links%20under%20Presentations%20\(form\)/Giv%20hygiejnen%20en%20h%C3%A5nd-Rent%20i%20Danmark-august-2007.pdf](http://www.sam.sdu.dk/healthco/publications/Links%20under%20Presentations%20(form)/Giv%20hygiejnen%20en%20h%C3%A5nd-Rent%20i%20Danmark-august-2007.pdf).

	<p>samt opfordre til at dele erfaringer om gode ideer til gavn for andre. Blandt disse gode ideer vil 10 blive udvalgt og præmieret med 5.000,- hver.</p> <p>Efterfølgende vil disse gode ideer bliver delt med hele organisationen.</p> <p>Eventuelt specifikke events for kommunale medarbejdere.</p>
Økonomi	<p>Ved reduktion af sygelighed pga bedre hygiejne, er betydelige besparelse at hente (behandlings-udgifter, sygefravær, samt udgifter ved evt. invaliditet/handicap)⁴.</p> <p>Præmiering af gode ideer til gavn for andre.....50.000,-</p> <p><u>Konsulent timer :25.000,-</u></p> <p>I alt75.000,-</p> <p>Internt timeforbrug 37 timer x 3,5 i alt 129,5 timer</p>

18. Hjertestartere i det offentlige rum

Baggrund	<p>Hvert år rammes ca. 3.500 personer (svarende til ca. 56 borgere i Herning) af hjertestop mens de opholder sig uden for sygehus. Chancen for at overleve et hjertestop stiger markant, hvis der inden for få minutter ydes livreddende førstehjælp evt. med anvendelse af hjertestartere. Evidensen for effekten af hurtig defibrillering(elektrisk stød) med hjertestarter er veldokumenteret og der er opnået overlevelse uden mén på 74 % ved defibrillering indenfor 3 minutter efter kollaps. For at lykkes med dette, er det væsentligt at hjertestarteren er umiddelbart tilgængeligt inden for kort tid og bliver anvendt.</p> <p>Der er evidens for at kendskabet til samt en øget udbredelse af hjertestartere øger villigheden til at bruge hjertestarter.</p> <p>Sundhedsstyrelsen anbefalinger for hvordan hjertestartere mest hensigtsmæssigt skal opsættes og placeres i kommunen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Placering på steder med høj risiko for forekomst af hjertestop, ex. i forbindelse med sportsfaciliteter og i kontorbygninger. • Hjertestartere bør opsættes i tyndtbefolkede områder med relativt lange ambulanceresponstider, - på velkendte steder og bør ledsages af en tilknyttet enhed, der har forpligtelse til at yde førstehjælp med hjertestarter. • Hjertestarterne bør være tilgængelige 24 timer i døgnet. Eksisterende offentligt betalte hjertestartere bør, hvor muligt flyttes ud i det fri så de er lettilgængelige. <p>Opsætningen af hjertestartere bør ifølge Sundhedsstyrelsen følges af en uddannelsesindsats over for brugerne, både de der til dagligt er i nærheden af den enkelte hjertestarter og de frivillige der har lyst til at udgøre en enhed, som på frivillig og ulønnet basis indgår i en tilkaldeordning..</p>
-----------------	---

⁴ Hospitalsinfektioner. Ugeskrift for Læger 2007; 169 (48): 4135

	<p>I Herning Kommune er der placeret 73 hjertestartere på lokalt initiativ og ikke på baggrund af nationale anbefalinger. Hjertestarterne er således placeret tilfældigt i kommunen. Der er ikke givet retningslinjer for, hvor mange hjertestartere der optimalt set skal placeres i kommunen.</p> <p>Ved gennemgang af placeringen af hjertestartere i Herning Kommune lever kommunen ikke op til anbefalingen om at hjertestartere fortrinsvist bør opsættes i det offentlige rum, hvor de kan være tilgængelige 24 timer i døgnet. Det er uvist, i hvilket omfang brugerne, der er i nærheden af hjertestarterne i Herning Kommune, har fået den nødvendige undervisning. Der er ikke uddannet en gruppe af frivillige i en tilkaldefunktion.</p> <p>TrygFonden giver tilskud til hjertestartere og for at komme i betragtning ved tildeling af hjertestartere, skal der udarbejdes en elektronisk ansøgning til TrygFonden inden den 1. september 2012. Herefter foretager TrygFonden en udvælgelse. Ved tildeling af en hjertestarter fra TrygFonden forpligtes Herning Kommune til at hænge hjertestarteren op, så den er synlig og offentligt tilgængelig. Herudover skal kommunen udpege en såkaldt brugergruppe. TrygFonden uddanner gruppen i brug og tjek af hjertestarteren. Efter uddannelsen af brugergruppen er det brugergruppens ansvar, at hjertestarteren altid er i god stand og klar til brug. Alle i gruppen forpligter sig desuden til at informere om hjertestarteren og bruge den, hvis det bliver nødvendigt.</p>
Formål og forventet effekt	Forebyggelse af tidlig død ved hjerte stop.
Indsats	Det foreslås at der indkøbes 5 hjertestartere til strategisk placering ud fra Sundheds-styrelsen anbefalinger. Derudover anbefales det at der planlægges et uddannelses forløb for brugere i forbindelse med de nuværende placeringer af hjertestartere hvor potentielle brugere for tilbudt uddannelse ved behov. Derudover vil administrationen planlægge uddannelsesforløb og kompetenceudvikling for en gruppe af frivillige der skal indgå i en tilkaldefunktion.
Økonomi	Projektleder/underviser – (for 100 borgere).....50.000,- Oplysning og information om indsatsen..... 10.000,- Anskaffelsesudgift til 5 hjertestartere.....23.835,- <u>Udgifter til uforudsete udgifter.....30.000,-</u> I alt.....113.835,-

19. Børn til kultur

Baggrund	Kulturoplevelser og kulturforståelse er et vigtigt element af børns udvikling som samfundsborger, men mange børn og unge har ikke tradition i deres familier for at bruge kulturtilbud. I forbindelse med skolebørn er denne adgang også forhindret på grund af af-
-----------------	---

	<p>stand og økonomi.</p> <p>Det er et ønske fra Herning Kommunes kulturinstitutioner om mulighed for en støtte- eller busordning for at transportere skoleelever fra hele kommunen hen til kulturinstitutionerne. Som det er i dag afholdes denne udgift af skolerne, og de prioriterer ikke transportudgifter i budgetterne, hvilket giver en uens adgang til kultur for børn i Herning Kommune.</p>
Formål og forventet effekt	<p>Formålet er i højere grad at give børnene kulturelle oplevelser af høj kvalitet for derigennem at understøtte det hele, sunde og vel fungerende barn.</p> <p>Kulturinstitutionerne i Herning Kommune har forskellige tilbud til skolerne i form af nøje tilrettelagte forløb/Besøg, som bl.a. forholder sig direkte til pensum og klare mål på de forskellige klassetrin.</p> <p>Børn i udsatte familier benytter ofte ikke kulturinstitutionerne i samme grad som andre, hvorfor denne indsats vil bidrage at udsatte børn for kulturelle oplevelser på lige for med andre.</p>
Indsats	<p>Der etableres en ordning med bustransport, som sikrer at folkeskolerne har råd til at give deres elever gode kulturelle oplevelser.</p> <p>Museet HEART er i undersøgelsesfasen med, i forhold til indkøb af bus. Denne proces understøttes af Kultur og Fritid og Skoleafdelingen. Alternativet er en ren kommunal løsning.</p>
Økonomi	<p>Støtte til drift (løn til chauffør, diesel og vedligehold).....100.000,-</p>

Tiltag: Tværgående indsatser der har mulig indflydelse på alle KRAM-faktorer

20. Systematisk vurdering af sundhedseffekter på tværs

Baggrund	<p>Det er af stor betydning at kunne vurdere hvilke effekter nye kommunale tiltag – på tværs af forvaltningerne – har på sundheden. Sundhedskonsekvensvurdering (SKV) – er en kombination af procedurer og metoder for hvilket et politisk forslag eller program kan blive vurderet i forhold til de effekter, dette må have på sundheden i befolkningen.</p> <p>SKV er et strategisk værktøj til at opnå at strategier og initiativer på sundhedsområdet. Alle byrådets sagsfremstillinger vurderes, inden de kommer til politisk behandling. SKV gennemføres for at undersøge de sundhedsmæssige konsekvenser af aktiviteter uden for sundhedssektoren, eksempelvis på trafik-, bolig-, kultur og arbejdsmarkedsområdet.</p> <p>Borgerens sundhed handler ikke kun om borgerens individuelle adfærd, men påvirkes også af sociale og strukturelle forhold. Forebyggelse bliver således et tema, som involverer hele den kommunale forvaltning. En SKV er karakteriseret ved at være flerfaglig og tværs-</p>
-----------------	--

	<p>sektoriel og kan gennemføres på flere niveauer afhængig af sagens karakter. SKV er metoder som muliggør identifikation, og evaluering af mulige konsekvenser i forhold til relevante sundhedsdeterminanter, både positive og negative, enkeltvis eller kollektive, som et politisk program en plan eller en udviklings tiltag har. Disse konsekvenser kan være direkte og kortsigtede eller indirekte og langsigtede.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • At påpege sundhedsmæssige udfordringer ved vedtagelse af sager. • At fremme størst mulig sundhed blandt kommunens borgere • At sikre at strategier, politikker og projekter ikke har uønskede virkninger på borgerne sundhed med fokus på kost, rygning, alkohol, motion og ulighed i sundhed. • At opnå den største sundhedsmæssige værdi for de investerede midler • At skabe et godt grundlag for politiske beslutninger <p>Tiltaget har hermed til formål at påvirke samtlige målsætninger som at nedsætte andelen af dagligryger, at nedsætte andelen der drikker over genstandsgrænsen, at reducere andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, unge og voksne. Tiltaget kan endvidere påvirke målsætningen om at reducere andelen der ikke dyrker motion og andelen af borgere der har et sundt kostmønster. Endvidere vil den systematiske vurdering af sundhedskonsekvenser på tværs påvirke målsætningen om at øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god, samt påvirke målsætningen for at 5 % færre voksne borgere vil vurdere deres heldbred som dårligt.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Der udpeges/ansættes en projektleder, nedsættes en styregruppe og en projektgruppe. Interessenter inddrages i processen og orienteres, når arbejdet går i gang. Der afholdes styrergruppemøde og projektgruppemøder. Efter endt projektperiode nedsættes en følgegruppe på området som får til opgave at koordinere og monitorere arbejdet med SKV.</p> <p>Arbejdet med SKV kan følges på på de interne kommunale kommunikationsplatforme. Projektgruppens medlemmer har som en af sine vigtigste opgaver ansvar for at sikre og arbejde med ejerskab i eget forvaltnings-område allerede i projektperioden, det vil sige at inddrage og sætte på dagsordenen i eget bagland. En vigtig forudsætning for at arbejde med SKV er, at der lokalt udvikles et screeningsværktøj, som kan anvendes til at afgøre, hvorvidt der skal foretages en SKV. Samtidigt er det nødvendigt, at der udvikles nogle let tilgængelige og ubureaukratiske modeller for, hvordan en SKV kan udarbejdes i praksis.</p> <p>Med udgangspunkt i projektets formål og milepæle skal der udarbejdes et evalueringsdesign, der kan monitorere og dokumentere arbejdet med SKV. Der kan anvendes såvel kvantitative som kvalitative evalueringsmetoder.</p> <p>Milepæle</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • At sundhedspolitikken og forebyggelseshandleplanen i form af en SKV bliver tænkt ind i minimum 25 % af de sager der kommer i byrådet. • At minimum 75 % af alle sagsfremstillinger vurderes ift. om sagen er SKV-egnet.
Økonomi	Projektleder500.000,- Informationsmateriale50.000,- I alt550.000,- Forventes implementeret over 1,5 år.

21. "Herning Kommunes Forebyggelses Pris"

Baggrund	<p>Foreninger og borgere ved ofte, hvor "skoen trykker" og tager ofte initiativ til projekter og tiltag som understøtter borgerens sundhed. Disse frivillige initiativer og indsatser bør støttes med henblik på anerkendelse og udbredelsen af gode erfaringer.</p> <p>Ved at afsætte midler til inddragelse af lokale initiativer på sundhedsområdet bidrager vi til borgerinddragelse og støtte til innovative tiltag.</p> <p>Herning Kommune havde i 2007 en mindre pulje til igangsættelse af bevægelsesinitiativer og erfaringen viste, at dette medførte fokus på bevægelse i flere foreninger og borgergrupper.</p>
Formål og forventet effekt	<p>At skabe fokus på sundhedsfremme tiltag ejet og båret af foreninger og borgergrupper, samt understøtte de gode eksempler.</p> <p>Det forventes af effekten af en forebyggelsespris vil understøtte det frivillige sociale arbejde i Herning. Tiltaget skal påvirke mindst en af de opstillede målsætninger for forebyggelseshandleplanen, hvilket skal kunne dokumenteres derefter.</p>
Indsats	<p>Der afsættes midler til at give priser et godt sundhedsfremme initiativer årligt.</p> <p>Denne prise vil tildeles initiativer fra lokale ildsjæle/medarbejdere, har igangsat tiltag der bedrer borgerens sundhed.</p> <p>Prisen kan tildeles foreninger, grupper og lignende med involvering af mindst 10 personer.</p> <p>Der vil blive iværksat en informationskampagne om prisen samt nedsat en tværkommunal gruppe, der skal identificere og udpege den årlige prisvinder.</p> <p>Alle i Herning Kommune vil kunne indstille til prisen.</p> <p>Tiltagene skal monitoreres/dokumenteres med henblik på videndeling og inspiration</p> <p>Ved vurdering af uddeling af prisen vil der blive lagt vægt på følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Initiativerne har medvirket til at udvikle og iværksætte sjove,

	<p>skæve og inspirerende måder til styrke sundhed</p> <ul style="list-style-type: none"> • At aktiviteterne er foregået i grupper eller understøtte social netværksdannelse • At aktiviteterne har bidraget til at reducere social ulighed i sundhed • At udsatte borgere er målgruppe eller er inkluderet • At aktiviteterne dækker hele kommunen • At der mulighed for at videre formidle de gode erfaringer. <p>Vinder af Herning Kommunes forebyggelsespris vil opfordret til at udpege medlem til Sundhedsforum</p>
Økonomi	<p>Midler til pris:10.000,-</p> <p><u>Midler til information, monitorering og evaluering</u> 5.000,-</p> <p>I alt15.000,-</p> <p>Internt timeforbrug: 37 timer x 4 = 148 timer</p>

22. Målettet sundhedsindsats på beskæftigelsesområdet

Baggrund	<p>Mange kontanthjælpsmodtagere, sygedagpengemodtagere og andre i kontakt med det kommunale beskæftigelsesområde har komplicerede bagvedliggende sundhedsproblemer, og på grund af store fordele ved ændring af sundhedsadfærd hos disse findes det naturligt, at der er tilbud om sundhedsfaglig forløbskoordination i beskæftigelsesafdelingen.</p>
Formål og forventet effekt	<ul style="list-style-type: none"> • At borgeren oplever at sundhed og egenomsorg spiller en stor rolle i forhold til arbejdsmarkedsparathed • At øge arbejdsmarkedsparatheden hos borgere der kommer i beskæftigelsesindsatsen • At borgeren gennem en afklarende samtale oplever at der bliver sat fokus på egne kompetencer ift. Øget livskvalitet. • At fremme størst mulig sundhed blandt kommunens borgere. • At give et løft til indsatsen om at udligne ulighed i sundhed. <p>Tiltaget har hermed til formål at påvirke samtlige målsætninger på voksenområdet som at nedsætte andelen af dagligryger, at nedsætte andelen der drikker over genstandsgrænsen, at reducere andelen af overvægtige og svært overvægtige voksne. Tiltaget kan endvidere påvirke målsætningen om at reducere andelen der ikke dyrker motion og andelen af borgere der har et sundt kostmønster. Endvidere vil målrette sundhedsindsats på beskæftigelsesområdet påvirke målsætningen om at 5 % færre voksne borgere vil vurdere deres helbred som dårligt.</p>
Indsats	<p>Der ansættes en forløbskoordinator med sundhedsfaglig baggrund evt. med erfaring på beskæftigelsesområdet. Forløbskoordinatorer opstiller kriterier omkring hvilke borgere der skal have tilbuddet. Interessenter inddrages i processen og orienteres, når arbejdet går i gang. Der afholdes informationsmøder i beskæftigelse ligesom sa-</p>

	<p>marbejds- og snitflader synliggøres. Projektet afprøves i 2 år hvorefter funktionen tages op til revision, og der tages stilling til videreførelse. Arbejdet synliggøres via intranet, nyhedsbreve og lignende. Der skal arbejdes med ejerskab i Beskæftigelsesafdelingen, det vil sige at inddrage og sætte på dagsordenen. Forløbskoordinator mødes med øvrige kommunale forløbskoordinatorer som står sparring på området.</p> <p>En særlig fokus vil være overfor borgere af anden etnisk baggrund end dansk, som ofte har komplekse sundhedsproblemer.</p> <p>.</p> <p>Milepæle</p> <ul style="list-style-type: none"> • At forløbskoordinator funktionen af borgeren opleves som en værdi snarere end et ekstra led. • At minimum 350 borgere får en afklarende og opfølgende samtale. • At forløbskoordinator oplever at funktionen er til gavn for borgerne. • At der kan måles en sundhedsmæssig effekt ved hjælp af evalueringsredskab.
Økonomi	<p>Forløbskoordinator500.000,-</p> <p><u>Evalueringsredskab 100.000,-</u></p> <p>I alt600.000,-</p>

23. Lokalt forankrede sundhedsfremmeindsatser

Baggrund	<p>Social ulighed er den vigtigste parameter for sundhed og trivsel (sygdom og tidlig død). Dette gælder alle områder, hvorfor reduktion i social ulighed i sundhed bør være central i alle sundhedsfremme tiltag.</p> <p>Det er også kendt at borger med social ulighed har tendens til at bo i visse geografiske afgrænsede områder.</p> <p>Derfor kan det være relevant at fokusere på et eller flere geografiske områder – med flerstrengt KRAM-indsats – hvor der er specielt fokus på de udsatte grupper som ofte har uhensigtsmæssige livsstils vaner.</p> <p>Aktuelt laves der oftest projekter i relation til eksisterende tiltag ex boligsociale projekter. Dette kunne udbygges og andre områder inddrages f.eks. i de mindre byer og på landet hvor en indsats ville være ligeså eller mere relevant.</p> <p>Hvilket understreges af at udsatte grupper ofte ikke bevæger sig over lange afstande og nærhed er centralt for de disse grupper.</p> <p>Der findes flere forskellige parametre og værktøjer til at udarbejde kort over Herning kommune, som viser de geografiske områder hvor der bor flest borgere der er mest udsat for social ulighed i sundhed.</p>
-----------------	--

	Der sker forebyggelse og sundhedsfremme flere steder – også i miljøer for udsatte borgere. Dette sker dog ikke struktureret og på baggrund af en strategisk planlægning						
Formål og forventet effekt	<ul style="list-style-type: none"> • At reducere social ulighed i sundhed for de mest udsatte borgere i deres eget nærmiljø • At give relevante KRAM-tilbud tæt på de mest udsatte borgere • Afprøve nye metoder <p>Tiltaget kan hermed påvirke samtlige målsætninger ved for eksempel at nedsætte andelen af dagligryger, at nedsætte andelen der drikker over genstandsgrænsen, at reducere andelen af overvægtige og svært overvægtige børn, unge og voksne. Tiltaget kan endvidere påvirke målsætningen om at reducere andelen der ikke dyrker motion og andelen af borgere der har et sundt kostmønster. Tiltaget kan påvirke målsætningen om at øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god, samt påvirke målsætningen for at 5 % færre voksne borgere vil vurdere deres heldbred som dårligt.</p>						
Indsats	<p>I et samarbejde på tværs af kommunens forvaltninger og ved brug af relevante parametre og værktøjer identificeres indikatorer og metoder på at identificere de mest udsatte områder. Dette vil skabe et kort over Herning Kommune til brug for at prioritere at områder til lokalt forankret sundhedsfremmeindsats.</p> <p>Disse indsatser bør definere i tæt samarbejde med målgruppen – borgerne i området, men kunne være: Rygestopkursus, vægtstopkursus, brugerorienteret undervisning i sundhed og sundhedsfremme, kost og motionspolitikker i institutionerne, mulighed for opsøgende sundhedstilbud i nærmiljøet, rådgivning, etc. Alle indsatser der skaber synergi og sammenhængskraft.</p> <p>Som en del af indsatsen vil borgere i det pågældende område tilbydes uddannelse som ”sundhedsambassadører”.</p>						
Økonomi	<p>Aktiviteterne kan tilpasses i forhold til den økonomi der er til rådighed, Dog foreslås:</p> <table> <tr> <td>Information, pjecer og lignende.....</td> <td>30.000,-</td> </tr> <tr> <td><u>Konsulenttimer.....</u></td> <td><u>50.000,-</u></td> </tr> <tr> <td>I alt.....</td> <td>80.000,-</td> </tr> </table> <p>Internt timeforbrug: 7 timer ugentligt</p>	Information, pjecer og lignende.....	30.000,-	<u>Konsulenttimer.....</u>	<u>50.000,-</u>	I alt.....	80.000,-
Information, pjecer og lignende.....	30.000,-						
<u>Konsulenttimer.....</u>	<u>50.000,-</u>						
I alt.....	80.000,-						

24. Sundhedseksperimentarium i alle 7. klasser

Baggrund	<p>Med udgangspunkt i publikationen ”Ulighed i sundhed 2011” fra Sundhedsstyrelsen er det tydeligt, at den selvrapporterede trivsel børn og unge i aldersgruppen 11-15 år, er ligefrem proportional med deres forældres socialgruppe. Jo lavere socialgruppe, jo lavere trivsel.</p> <p>I Sundhedsstyrelsens retningslinjer for sundhedstilbud for børn og unge understreges, at der skal bruges deltager- og handle-</p>
-----------------	---

	<p>orienterede principper for at lære børn og unge at handle i forhold til egen sundhed på en kvalificeret måde.</p> <p>I SundhedsEksperimentariet går deltagerne på opdagelse i 48 forskellige spændende og tankevækkende små "værksteder" - f.eks.: Hvordan du kan halvere risikoen for at blive syg, få et sår til at hele dobbelt så hurtigt, sænke dit blodtryk, fjerne smerter og frygt uden medicin, aktivere kærlighedshormonet Oxytocin, spille mikrogolf, teste dig selv, osv. osv..</p> <p>De 48 "værksteder" er fordelt på 12 opstillingsgrupper. Til hver opstillingsgruppe hører forskelligt simpelt udstyr og et resultatark, hvor deltageren kan skrive sine test resultater. Arket indeholder også ekstra viden. På 1½-3 timer kan 25-50 deltagere nå igennem alle eller de fleste værksteder og resultaterne kan indgå i en fælles klassesundhedsprofil</p> <p>Sundhedsplejen oplever i praksis, at de unge ved at deltage i Sundhedseksperimentarium får bevidsthed om egen sundhed, tager ansvar og handler derpå. Ligesom eleverne som helhed lærer af at se deres klasses sundhedsprofil.</p>
<p>Formål og forventet effekt</p>	<p>At sikre eleverne handlekompetencer i forhold til egen sundhed At sikre at ALLE børn og unge lærer om sundhed via deltager og handle orienteret undervisning</p> <p>Det forventes at deltager- og handleorienterede tilgang vil have større effekt på urolige og svagere børn samt at Sundhedseksperimentarium kan skabe en bevidsthedsplatform for fortsat fokus på sundhed i skolen – og derved bidrage til at reducere social ulighed i sundhed.</p> <p>Tiltaget har hermed til formål at påvirke samtlige målsætninger på børn og ungeområdet som at nedsætte andelen af dagligrygere, at nedsætte andelen der drikker over genstandsgrænsen, at nedsætte andelen der drikker alkohol i 9. klasse, at reducere andelen af overvægtige og svært overvægtige børn og unge. Tiltaget kan endvidere påvirke målsætningen om at reducere andelen der ikke dyrker motion og andelen af borgere der har et sundt kostmønster. Sundhedseksperimentarium har endvidere til formål at øge antallet af unge, der vurderer deres psykiske sundhed som god.</p>
<p>Indsats</p>	<p>Det foreslås at Sundhedseksperimentarium afvikles i alle 7. klasser i Herning Kommune, i alt 51 klasser</p>
<p>Økonomi</p>	<p>Undervisning inkl. forberedelse adm. og kørsel.....74.000,- Indkøb af 2 sundhedseksperimentarium.....20.000,- I alt94.000,-</p>

Udskast